

ANALIZA SITUATIEI SI MANAGEMENTUL DEȘEURILOR PE TERITORIUL REGIUNII DE DEZVOLTARE NORD

ANALYSIS OF THE SITUATION AND WASTE MANAGEMENT ON THE TERRITORY OF THE NORTHERN DEVELOPMENT REGION

Valentina BUDEANU, ORCID:

Institutul de Ecologie și Geografie Universitatea de Stat din Republica Moldova

CZU: 628.4:005(478)

e-mail: botezatvalentina@mail.ru

Based on a meta-analysis, an assessment is made of the state of management of heterogeneous pollutants in the Northern Region of the Republic of Moldova for the period 2015-2019. Determined: the largest generator of waste belongs to the municipality of Baltsi with 2398858 tons, followed by the district of Faleshti with 934556 tons and the district of Drochia with 511130 tons; Floreshti - 9785 tons and Singerei - 16257 tons are in the decreasing volume of waste.

Cuvinte-cheie: *managementul deșeurilor; gestionare, menajere, industriale, alimentare.*

INTRODUCERE

Gestionarea deșeurilor, cunoscută și ca managementul deșeurilor, se referă la educația privind colectarea, transportul, tratarea, reciclarea și depozitarea deșeurilor. De obicei, termenul se referă la materialele rezultate din activități umane și la reducerea efectului lor asupra sănătății oamenilor, a mediului, sau aspectului unui habitat. Gestionarea deșeurilor are ca scop și economisirea unor resurse naturale prin reutilizarea părților recuperabile. Deșeurile gestionate pot fi atât solide, cât și lichide sau gazoase, precum și cu diverse proprietăți (de exemplu radioactive), necesitând metode de tratare specifice fiecăror. După proveniență, pot fi deosebite următoarele tipuri de deșeuri:

A. Deșeuri municipale și asimilabile, care sunt deșeuri generate în mediul urban și rural. Ele sunt grupate în:

- *deșeuri menajere*, provenite din activitatea casnică, magazine, hoteluri, restaurante, instituții publice;
- *deșeuri stradale*, specifice fluxurilor stradale (hârtii, mase plastice, frunze, praf);
- *deșeuri din construcții și demolări*, provenite din activitatea de construcții și modernizarea și întreținerea străzilor;
- *nămol orășenesc*, rezultat din stațiile de tratare a apelor uzate și menajere.

B. Deșeuri sanitare, provenite din spitale, dispensare și cabinete medicale.

C. Deșeuri de producție, rezultate din procesele tehnologice industriale sau agricole.

Eliminarea deșeurilor este o activitate complicată și costisitoare. Concepția actuală privind deșeurile nu pornește de la ideea creșterii și perfecționării capacităților de eli-

minare, ci de la adoptarea de noi tehnologii, care să producă deșuri în cantitate cât mai redusă, într-o formă cât mai ușor de tratat. În plus, rezolvarea problemelor de mediu ridicate de deșuri nu se poate face decât dacă măsurile care sunt coordonate de autoritățile locale. Principiile pe baza cărora se face coordonarea sunt următoarele:

- *principiul prevenirii*, conform căruia activitățile sunt ierarhizate în ordinea importanței: evitarea apariției deșeurilor, minimizarea cantităților de deșuri produse, reutilizarea, tratarea prin recuperare, tratarea prin eliminare;
- *principiul BATNEEC*, care stipulează că vor fi folosite cele mai bune metode disponibile care nu presupun costuri excesive ;
- *principiul „Poluatorul plătește”*, conform căruia costurile de gestionare a deșeurilor și de acoperire a pagubelor produse mediului să cadă în sarcina celui care le produce;
- *principiul substituției*, care stipulează înlocuirea materialelor periculoase cu altele nepericuloase;
- *Principiul proximității*, care prevede ca deșeurile să fie tratate cât mai aproape de sursa lor. Transportul (exportul) este admis doar spre capacități care dispun de tehnologia necesară tratării lor.
- *principiul subsidiarității*, care promovează inițiativa nivelelor de decizie inferioare, pe baza unor criterii uniforme;
- *principiul integrării*, stabilește că activitățile de gestionare a deșeurilor fac parte integrantă din activitățile social-economice care le generează, [2].

Managementul deșeurilor pe întreg teritoriul RM este necesar de realizat conform Strategiei de gestionare a deșeurilor în RM pentru 2013-2027, aprobată prin HG nr. 248 din 10.04.2013[1, 2, 3]. Conform Strategiei pentru RDN se prevede a fi 2 zone: zona I- care include 7 r-ane: Soroca, Florești, Sângerei, Fălești, Glodeni, Râșcani, Drochia și mun. Bălți. Centrul de depozitare a deșeurilor se prevede a fi construit pe teritoriul r-nului Drochia. Zona a II-a de management al deșeurilor constă din 4 raioane: Edineț, Briceni, Ocița și Dondușeni. Depozitul central de acumulare a deșeurilor se prevede a fi construit în r-nul Edineț. În cadrul localităților mun. Bălți (s. Elizaveta, s. Sadovoe, or. Bălți) sunt exploatate 3 (trei) gunoiște neautorizate pentru depozitarea deșeurilor municipale cu o suprafață totală de 26,5 ha.

Gunoștea or. Bălți cu suprafața de 24,5 ha, este amplasată în r-nul Sângerei pe teritoriul primăriei Biliceni Noi

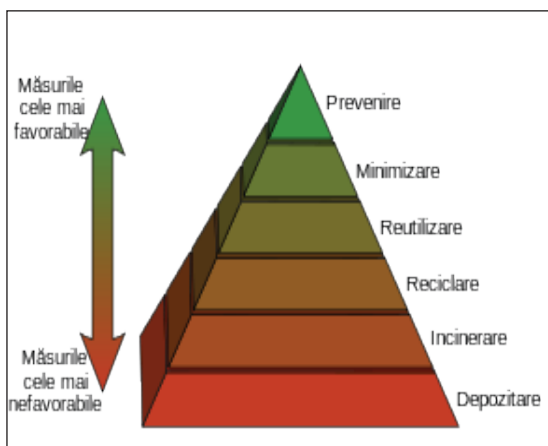

Fig. 1. Managementul deșeurilor pe teritoriul RM
(www.vetromani.com.br)

și comuna Țambula. Terenul rampei de depozitare a DMS nu corespunde cerințelor, legislației de protecție a mediului, nu sunt autorizate de organele ecologice și nu corespund cerințelor sanitar-igienice. Gunoiștea este localizată în zona de protecție a r. Ciulucul Mare, cu ieșirea apelor subterane la suprafață, neamenajată după cerințele necesare, ce n-ar exclude influența negativă asupra mediului înconjurător. Aceasta se exploatează din anul 1972, [3]. Pe parcursul deceniilor au fost depozitate diverse deșeuri fără supravegherea compoziției morfologice și chimice. Din cauza încălcării tehnologiei de depozitare, are loc incendierea de sinestătătoare a gunoiului cu emisii în atmosferă a substanțelor toxice. Întru implementarea Strategiei de gestionare a deșeurilor în RM pentru 2013-2027, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 248 din 10.04.2013 pentru proiectare și construirea a noi depozite, stații de transfer, stații de sortare. În vara anului 2018 a fost creată comisia specializată cu reprezentării: Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Inspectoratului Ecologic de Stat, A.P.L. și au fost examinate 4 sectoare de teren: s. Natalivka, r. Fălești, s. Heciul Nou, s. Mândreștii Noi, s. Biliceni Noi, r-nul Sângerei. Comisia a convenit că cel mai potrivit sector de teren pentru regiunea 7-a, construcția uzinei de prelucrare a deșeurilor este sectorul proprietate A.P.L. s. Biliceni Noi din prețma gunoiștii existente. Dinamica generării deșeurilor menajere solide pe întreg teritoriul Republicii Moldova, demonstrează faptul, că cel mai mare volum de DMS este evaluat în Regiunea de Dezvoltare Centru. Volumul DMS generat de RD Centru depășește pe cele din RD Nord și RD Sud de circa 10 ori pentru fiecare din regiunile date. Acest fapt se explică, prin prezența în această regiunea a mun. Chișinău care reprezintă un megapolis cu cel mai mare potențial economic și cel mai mare număr de locuitori din Republică. Volumul DMS generate în RD Nord și RD Sud sunt practic comparabile.

Instituțiile statului abilitate pentru: gestionarea deșeurilor la nivel local sunt autoritățile administrației publice locale; elaborarea cadrului normativ – Ministerul Agriculturii, Dezvoltării regionale și Mediului și Parlamentul Republicii Moldova; supravegherea și controlul respectării legislației de mediu de către agenții economici locali, inclusiv în procesul de gestionare a deșeurilor – Agențiilor și inspecțiilor ecologice; asigurarea colectării și transportării deșeurilor menajere solide – serviciilor de salubritate, care activează preponderent în localitățile urbane și doar în unele localități rurale. În același timp, autoritățile publice locale au un rol important în gestionarea deșeurilor, dat fiind faptul, că rezultatele privind colectarea și eliminarea deșeurilor depind în mare măsură de capacitatea acestora de a organiza acest lucru, de modalitatea de implicare a agenților economici și a societății civile în acumularea resurselor financiare. Competența și atribuțiile autorităților publice centrale de specialitate și ale administrației publice locale în gestionarea deșeurilor de producție și menajere sunt determinate de Legea privind deșeurile de producție și menajere.

La momentul actual, în Republica Moldova sunt exploatate cca 1139 depozite de deșeuri ocupând o suprafață totală de 1224,0 ha. Depozitele de deșeuri sunt organizate de autoritățile publice locale și, la modul general, nu respectă standardele de protecție a

mediului. Conform datelor statistice [4,5,6,7,8,9] cantitatea de deșeuri menajere solide este în continuă creștere, de la 2172,8 mii m³ în 2008 la 3043,1 mii m³ în 2018. Circa 90% din cantitatea de deșeuri municipale colectate de serviciile de salubritate, a fost eliminată prin depozitare, colectarea selectivă fiind organizată parțial în mun. Chișinău și unele centre raionale. Ratele de reciclare și valorificare a deșeurilor sunt încă foarte reduse.

MATERIAL ȘI METODĂ

Datele statistice privind volumul și dinamica deșeurilor au fost preluate de la Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, pentru perioada anilor 2015-2019 [4,5,6,7,8,9].

REZULTATE ȘI DISCUȚII

În decursul anilor 2015-2019, pe teritoriul RDN s-au format un număr mare de depozite de deșeuri, ce au un impact negativ asupra mediului și stării sănătății populației din teritoriu dat. Majoritatea din ele nu corespund cerințelor sanitare și ecologice, nu dispun de autorizațiile necesare, de obicei, sunt situate în apropierea nemijlocită a localităților. În prezent, regiunea este deservită de către întreprinderile comunale ce activează în fiecare raion, care oferă servicii de colectare și depozitare a deșeurilor în zonele respective.

Analiza datelor (Fig. 2.), ne permite să constatăm că în perioada anilor 2015-2019, în RDN volumul total de deșeuri este 4935096, cel mai mare volum de deșeuri s-a înregistrat în anul 2015 (2487295.7 tone sau 50%); iar cel mai mic – în anul 2019 (525470.7 tone sau 11%).

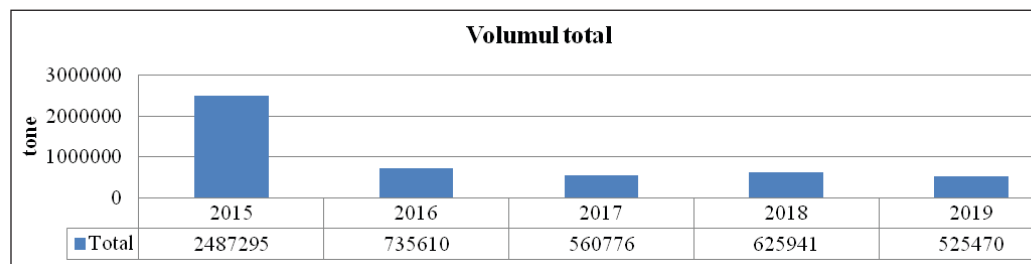

Fig. 2. Distribuția deșeurilor în RDN pe parcursul anilor 2015 -2019 în volumul total , t

Cel mai mare generator de deșeuri îi revine mun. Bălți cu 2398858 tone, fiind urmat de r-nul Fălești cu 934556 tone și r-nul Drochia cu 511130 tone; în descreștere a volumului de deșeuri se află r-nele Florești – 9785 tone și Sîngerei – 16257 tone.

Analiza datelor statistice privind dinamica deșeurilor pe perioada anilor 2015-2019 în RDN, indică că cel mai mare volum de deșeuri s-a acumulat în anul 2015 cu 1914653,8 tone; iar cel mai mic – în anul 2017 cu 807 tone (Fig. 3.).

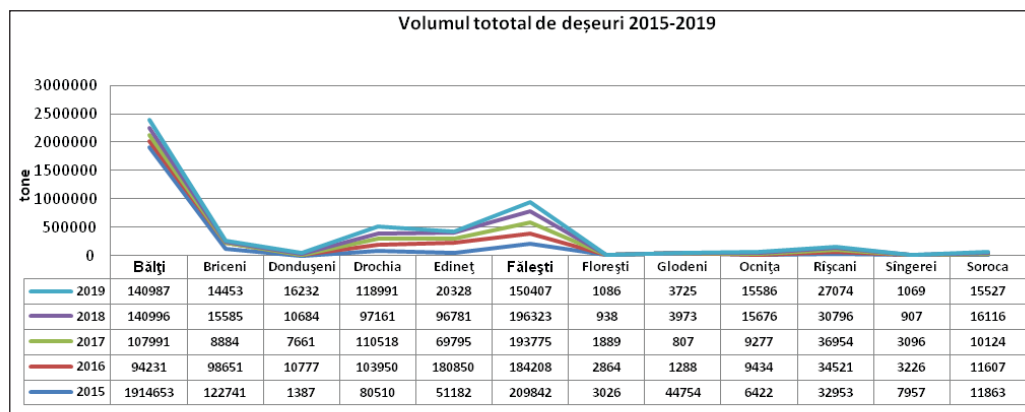

Fig. 3. Dinamica distribuției deșeurilor pe perioada anilor 2015-2019 în RDN.

Cel mai mare generator de deșeuri îi revine mun. Bălți 1914653,8 cu tone, fiind urmat de r-nul Fălești cu 209842,7 tone și r-nul Edineți cu 180850,5 tone. În descreșterea volumului de deșeuri acumulate se află r-nele Florești – 938,1 tone și Singerei – 907,9 tone. (Figurile de mai sus). Dacă facem o analiză comparativă dinte raioane, constatăm că cele mai mari cantități de deșeuri se acumulează pe teritoriul mun. Bălți. Pe perioada anilor 2015-2019 s-au format 2398858 tone de deșeuri. Cea mai mare cantitate a fost înregistrată în a. 2015 (1914337 t), micșorându-se de circa 95 ori spre în anul 2016 (94231 t). Cele mai mari cantități de deșeuri provin din: deșeuri menajere și deșeuri alimentare (tab. 1.), volumul de deșeuri menajere acumulat pe perioada an. 2015-2019 constituie 1910373t și deșeurile alimentare 456652,8t. Sectorului alimentar și cel menajer îi revine 99% din volumul total de deșeuri acumulat în regiunea dată.

Tabelul 1

Dinamica distribuției deșeurilor pe teritoriul mun. Bălți după sursa, t.

mun. Bălți	2015	2016	2017	2018	2019
Deșeuri industriale	1712,5	2854,6	3195,6	4055,3	2769,4
Deșeuri alimentare	87069,8	73640,9	84200,8	85936,2	125805,1
Deșeuri menajere	1825103,5	10031,2	12762,7	50709,8	11765,7
Alte deșeuri neincluse în clasificator	451,8	7704,8	7830	295,6	647,2

Este evident că cantitatea de deșeuri depinde de numărul populației din zona respectivă, indicii economici, standardul și modul de viață, condițiile climatice și anotimpul anului. Cele mai mari volume de deșeuri provin din deșeurile alimentare și cele menajere, constituind 99 la sută din total.

Principiul de reducere a volumului deșeurilor și de valorificare a lor este unul dintre principalele scopuri ale politicii de mediu și pentru RM și este expus în Programul Național de valorificare a deșeurilor (PNVD), [1]. Principalele obiective ale Programului sunt: valorificarea și neutralizarea deșeurilor existente, minimizarea generării deșeurilor; excluderea din utilizare a materiei prime toxice, diminuarea volumului și toxicității deșeurilor până la eliminarea lor din procesele tehnologice, introducerea colectării selective a deșeurilor menajere.

În prezent Agențiile de Dezvoltare Regională acordă asistență autorităților publice locale în elaborarea strategiilor de dezvoltare socială și economică, care includ compartimentul privind gestionarea deșeurilor. Planurile includ acțiuni privind dezvoltarea sistemelor de colectare separată a deșeurilor menajere, crearea structurilor și sistemelor integrate de gestionare a deșeurilor la nivel local, inclusiv a întreprinderilor de gestionare, construcția platformelor de depozitare a deșeurilor, lichidarea depozitelor ilegale, promovarea compostării deșeurilor organice și agricole etc. Tendința de creștere a cantităților de deșeuri se va menține și în continuare, până se va ajunge la un nivel comparabil cu cel din țările dezvoltate.

CONCLUZII

1. Cel mai mare generator de deșeuri îi revine mun. Bălți cu 2398858 tone, fiind urmat de r-nul Fălești cu 934556 tone și r-nul Drochia cu 511130 tone; în descreștere a volumului de deșeuri se află r-nele Florești – 9785 tone și Sîngerei – 16257 tone.

2. Cele mai mari volume de deșeuri provin din deșeurile alimentare și cele menajere, constituind 99 la sută din total.

3. Analiza datelor, ne permite să constatăm că în perioada anilor 2015-2019, în RDN volumul total de deșeuri este 4935096, cel mai mare volum de deșeuri s-a înregistrat în anul 2015 (2487295.7 tone sau 50%); iar cel mai mic – în anul 2019 (525470.7 tone sau 11%).

Referințe:

1. PROGRAMUL NATIONAL DE VALORIFICARE A DEȘEURILOR DE PRODUCERE ȘI MENAJERE, ADOPTAT PRIN HOTĂRÂREA GUVERNULUI RM NR.606 DIN 28.06.2000. Monitorul Oficial 2000, 28 iunie, nr. 78-80 p. II art. 698.
2. https://environment.md/ro/managementul_deseurilor
3. https://www.odimm.md/images/4._Imbunatatirea_managementului_al_deseurilor_in_raioane.pdf
4. <http://www.statistica.md>
5. FORMAREA ȘI UTILIZAREA DEȘEURILOR ÎN A. 2015. BNS al RM a. 2015, partea I, 21 p.;

6. FORMAREA ȘI UTILIZAREA DEȘEURILOR ÎN A. 2016. BNS AL RM A. 2016, partea I, 25 p.;
7. FORMAREA ȘI UTILIZAREA DEȘEURILOR ÎN A. 2017. BNS al RM a. 2017, partea I, 26 p.
8. FORMAREA ȘI UTILIZAREA DEȘEURILOR ÎN A. 2018. BNS AL RM A. 2018, partea I, 24 p.
9. FORMAREA ȘI UTILIZAREA DEȘEURILOR ÎN A. 2019. BNS AL RM A. 2019, partea I, 23 p.

Articolul dat a fost efectuat în cadrul proiectului de stat cu nr. 20.8000.9.707.11 (2020-2023): “Evaluarea stabilității ecosistemelor urbane și rurale în scopul asigurării dezvoltării durabile”